

Zutphen vijftig jaar geleden: 1965 (2)

Theo Hebing

Plan voor 500 galerijwoningen

4 mei 1965 – Maandagavond hebben de vroege vaderen B&W met algemene stemmen het grootste krediet gegeven dat ooit werd gevraagd. Niet minder dan f 18.206.299 voor de bouw van in totaal 504 woningwetwoningen, uitgerust met centrale (wijk)verwarming, liften, vuilstortkokers, dubbele ramen en tal van andere voorzieningen. De goedkeuring met algemene stemmen werd door burgemeester S. de Jong met grote vreugde geconstateerd. Hij zwaaide lof toe aan het bouwteam van wie wethouder W. Albers (PvdA) niet alleen de initiatiefnemer, maar ook de stimulerende voorzitter was.

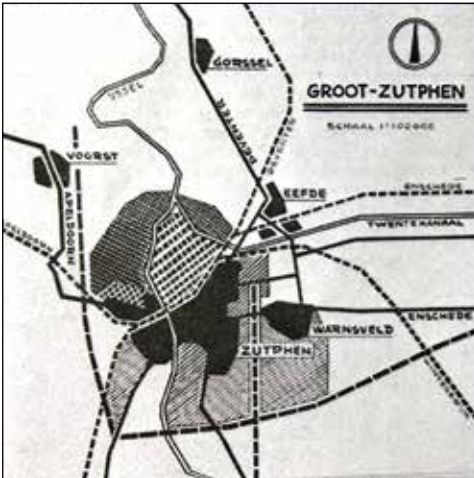
Over bedoeld bouwplan is lang en breed gediscussieerd. De heer Bas (PvdA) beet het spits af. ‘Als het voorstel wordt aangenomen, heeft Zutphen een naam verloren; het is dan geen stadje meer, maar een stad’, zo begon hij. Volgens hem was de huurprijs van veertig gulden per week niet zo cru als het wel leek. Men mocht voor de verwarming wel zo’n zeven gulden van het bedrag aftrekken. En dan had je in een gewoon huis maar verwarming voor één vertrek. De heer Koning (CPN) sprak de hoop uit dat kleine plaatselijke ondernemers bij de bouw konden worden ingeschakeld. Een moeilijk punt vond hij de huurprijs. Met betrekking tot de huurprijs zei de heer De Jonge (VVD), dat deze inderdaad iets nieuws voor Zutphen was. De heer Schaafsma (KVP) had graag gezien dat in het bouwteam de sociale kant beter vertegenwoordigd was. Voor de bouwplannen had zijn fractie veel lof. De huren waren echter een zwaar te verteren zaak.

Tijd vooruit

Wethouder Albers was dankbaar voor de wijze waarop de raad over het voorstel had gediscussieerd. Hij had de overtuiging dat Zutphen met dit voorstel bij de tijd, misschien wel de tijd enigszins vooruit was. De toe te passen wijkverwarming, waarvan ook scholen en andere gebouwen gingen profiteren, zou tot een verbruik van twee miljoen kubieke meter aardgas per jaar leiden, waarvoor dus het laagst mogelijke tarief zou gelden. De liften in woningwetwoningen waren niet alleen een stedelijke, maar ook een provinciale primeur, aldus de heer Albers, die hoopte op een zo spoedig mogelijke goedkeuring van het uitbreidingsplan Het Helbergen, dat thans ter visie lag.

Warnsveld opgenomen in plan ‘Groot Zutphen’

12 mei 1965 – Deze dagen is duidelijk geworden wat er wordt bedoeld met ‘Groot Zutphen’. In *Beurshlanken*, tentoonstellingsnieuws voor handel en industrie (mei-nummer), dat veel aandacht besteedt aan de Jaarbeurs van het Oosten, is een kaart opgenomen die een indruk geeft van het beeld van de stad in de toekomst. Het eerste wat bij een beschouwing van deze kaart opvalt is, dat ‘Groot Zutphen’ zich zal uitstrekken tot voorbij Warnsveld. Het dorp Warnsveld is opgenomen in de geprojecteerde nieuwe woonwijken van Zutphen. ‘Groot Zutphen’ strekt zich aan de overzijde van de IJssel uit in de richting Voorst en aan de andere kant van het Twentekanaal op nu nog tot de gemeente Gorssel behorend gebied.

Dit kaartje geeft een duidelijk beeld van het plan 'Groot Zutphen'. Zoals men ziet is Warnsveld in dit plan opgenomen.

De woningbouw zal gaan in zuidelijke en oostelijke richting. De grens van de zuidelijke bebouwing wordt voorlopig gevormd door een nieuwe verkeersweg van het Spookhuis naar de Lochemseweg. Tussen haakjes, het verkeer van Apeldoorn in de richtingen Vorden en Lochem zal in de toekomst ten westen van Zutphen blijven en daarna van de nieuwe verkeersweg van het Spookhuis naar de Lochemseweg gebruikmaken.

Dwars door de nieuw geprojecteerde zuidelijke woonwijken loopt de provinciale weg van Den Elter naar de Voorsterallee. Met de aanleg van deze nieuwe verbinding – de kunstwerken waren al geruime tijd gereed – is onlangs een begin gemaakt.

Industriestigting

Aan de overzijde van het Twentekanaal in Eefde wil Zutphen industrie vestigen. En verder is men voornemens dit te doen op een veel grotere oppervlakte aan de overzijde van de IJssel. Het nieuwe industrieterrein zal daar lopen tot de uitmonding van het Twentekanaal in de rivier.

Woningbouw is blijkens de kaart eveneens

geprojecteerd in De Hoven. En wel tussen de Rijksweg Zutphen – Arnhem en de spoorlijn Zutphen – Arnhem. De bebouwing loopt tot het punt waar de weg van Apeldoorn en de weg Spookhuis – Lochemseweg elkaar ontmoeten.

Over de diverse wijzigingen zijn door Zutphen besprekingen gevoerd met Gorssel, Voorst en Warnsveld. Wat de laatste gemeentete betreft zijn deze besprekingen vastgelopen.

Boek over Zutphens zilver

15 mei 1965 – Over ongeveer twee maanden komt er een boekje uit dat handelt over het Zutphens zilver. Het wordt met medewerking van de gemeente Zutphen uitgegeven door boekhandel Van Someren en de Walburg Pers. Vooral voor zilververzamelaars, liefhebbers van de oudheidkunde e.d. belooft dit een interessante aanwinst te worden.

‘Want,’ zo menen de uitgevers, ‘door de toenemende vraag naar antiek komt er veel op de markt dat de naam niet of nauwelijks verdient. Met het aanbod van het oude zilver is het al niet anders. Een goede gids op deze weg verdient dan ook aller aanbeveling, zelfs, wanneer hij maar een gedeelte van dit moeilijke terrein bestrijkt en zeker niet alle rijzende vragen zal kunnen beantwoorden’.

In 1954 hebben wijlen mej. W.J.S. van Alphen en mevr. M.M. Doornink-Hoogenraad een artikel gepubliceerd in het blad van de vereniging Gelre. Dit verhaal, dat mevr. Doornink nu heeft gewijzigd en aangevuld, zal verschijnen als een afzonderlijke uitgave onder de naam *Zutphens Zilver*. Na een historisch overzicht over het Zutphens zilver wordt aandacht besteed aan de merken, de jaarletters en de meestertekens. De auteurs vertellen over de zilversmeden en hun gilden. Bijgevoegd is ten slotte een lijst van de tot heden bekend geworden zilverstukken die te Zutphen zijn vervaardigd.

Burgemeester opent Svenska Metallwerken

3 juni 1965 – ‘Ik hoop dat het u en uw bedrijf in onze gemeente goed mag gaan, zodat de 26ste juli 1962 kan worden gezien als een nieuw begin in de naoorlogse ontwikkeling van Zutphen.’ Met die woorden verklaarde burgemeester S. de Jong woensdagmiddag de nieuwe fabriek van Svenska Metallwerken Nederland NV aan de Oostzeestraat voor geopend. Dit gebeurde in een als ontvangstruimte ingericht gedeelte van de grote fabriekshal.

Tot de genodigden behoorden ook de Zweedse ambassadeur in Nederland, de heer B. Eng, de Nederlandse ambassadeur in Zweden, de heer J. Visser, en de Commissaris der Koningin in Gelderland, mr. H.W. Bloemers. Een chartervliegtuig had een respectabel aantal topfunctionarissen van de Svenska Metallwerken voor deze gelegenheid naar ons land vervoerd.

Binnen één week offerte

‘Naar deze dag hebben wij verlangend uitgekeken. Vaak werd ons de vraag gesteld: wanneer gaat de Svenska draaien? Wij konden slechts zeggen: in de loop van 1965, toen het najaar van 1964 niet haalbaar bleek’, aldus de burgemeester.

‘Op 24 januari 1962 werd ons gevraagd een aanbieding van industrieterrein te doen en precies een week later maakten wij reeds een offerte, die vergezeld ging van alle benodigde gegevens’, zo zei de heer De Jong niet zonder trots. Nog enkele data uit het betoog van de burgemeester: 5 februari 1962 besloot de raad ‘een buitenlandse onderneming’ optie te verlenen op achtentwintig hectare industrieterrein en 26 juli 1962 werd ‘het akkoord’ getekend. ‘Toen pas heb ik begrepen wat voortvarend handelen betekent’, aldus de burgemeester De Jong, die hoopte en ook

wel verwachtte dat de vestiging van de Svenska Metallwerken in Zutphen een nieuwe fase in de naoorlogse industriële ontwikkeling van de stad zou inluiden.

Goed klimaat

Tevoren lichtte de president-commissaris van het concern, de heer K. Hägglöf, toe waarom bij de plannen om een bedrijf te stichten in het EEG-gebied de keus op Nederland was gevallen. Belangrijke factoren waren: de gezonde politieke verhoudingen, de positieve instelling ten opzichte van industrievestiging en het hoge geboortecijfer, de goede naam van Nederlandse arbeidskrachten, de relatief gunstige belastingen en de ervaringen van andere Zweedse ondernemingen die in ons land neerstreken.

De president-directeur van Svenska Metallwerken, de heer Philipson, vertelde het een en ander over het product (messingstrips voor fabrieken die autoradiateuren maken) en het productieapparaat van de Zutphense fabriek, die de genodigden even later in het bedrijf zagen.

Drie gebouwen

Het bedrijf beschikt over drie gebouwen: de eigenlijke fabriek, met een vloeroppervlak van vijfduizend vierkante meter, en twee lage gebouwen, die in totaal twaalfhonderd vierkante meter beslaan en waarin kantoren, laboratorium, was- en kleedlokalen, een kantine en andere dienstruimten zijn ondergebracht.

Het fabrieksgebouw bestaat uit drie beuken. Het dragende gedeelte wordt gevormd door een staalconstructie; de wanden en het dak bestaan uit licht beton. Aan de buitenkant is het gebouw bekleed met grijsgroene aluminiumplaten (een product van de Svenska Metallwerken in Zweden). In de beuk aan de noordzijde bevinden zich de koeloliekel-der, de elektrische centrale en de transfor-

mator-installatie. De hoofdafdelingen van de fabriek zijn een smelterij (met elektrische industrieovens), een walselij (met voorwals, gloeioven met beitsinstallatie en continu-walsmachine) en de eindbewerkingsafdeling.

Uitbreidingsmogelijkheden

De productie-installatie is in eerste instantie uitsluitend bestemd voor de vervaardiging van messing radiatorstrips. De productiecapaciteit is berekend op tienduizend ton per jaar. Bij het bereiken van die capaciteit zal het aantal werknemers ongeveer honderdenveertig personen bedragen. De huidige personeelssterkte is 88 werknemers. Het fabriekscomplex beslaat honderdduizend vierkante meter industrieterrein. De Svenska Metallverken hebben optie op een aangrenzend terrein van 187.000 m². Op die manier zijn de voorwaarden geschapen om de productie uit te breiden.

Directeur van Svenska Metallverken Nederland nv blijft de heer Lars H. Tilberg, onder wiens supervisie het Zutphense bedrijf van de eerste paal tot en met de laatste fase van de tijdrovende installatie van machines en apparatuur 'uit de grond is gestampt'. De fabriek heeft inmiddels zijn eerste proefleveranties aan het buitenland reeds gedaan.

Krijgt Walburgstoren weer een 'peperbus'?

21 juni 1965 – Tijdens de zaterdag in het Refter van het Stedelijk Museum gehouden jaarlijkse vergadering van de Stichting Wijnhuishonds, deelde de voorzitter van het college van regenten, de heer J.M.G. Numans, mede dat in december 1964 van rijkswegen reeds een subsidie van negentig procent was toegezegd in de bouwkosten van een nieuwe spits op de Walburgstoren. Het gemeentebestuur zal de provincie goedkeuring vragen voor een bijdrage van tien procent, zodat verwacht mag worden dat

Fotograaf Zeylemaker maakte onlangs nog dit staatsieportret van de Walburgskerk met (nog) spitsloze toren. (foto Zeylemaker, Stedelijk Museum Zutphen)

de toren binnen afzienbare tijd weer getooid zal zijn met een 'peperbus'.

Uit de mededelingen die de voorzitter verder deed, bleek enerzijds, dat de rijksgoedkeuringen tegenwoordig wat gemakkelijker 'los' komen, maar dat verenigingen die op het cultuurtechnische vlak werken, anderzijds toch met een groot gebrek aan geldmiddelen hebben te kampen.

Fresco's

Aan de Drogenapstoren wordt nog steeds gewerkt. In de restauratie van Dat Bolwerck begint schot te komen, hoewel er zich ook weer enkele complicaties hebben voorgedaan. Van de Munt in de Rode Torenstraat is de kap geheel hersteld. Voor gevel en interieur van dit pand heeft de stichting ook plannen, maar er is nog geen geschikte gegadigde voor het gebouw. De restauratie van het huis aan de Proosdijsteeg is van binnen klaar. Het pand zal betrokken worden door het echtpaar Ger-

mans. Bij de restauratie zijn in de hal bloemmotieven gevonden. Hotel 's-Gravenhof heeft door restauratie een interieurverfraaiing ondergaan. Thans wordt een aantal slaapkamers gerestaureerd. Met betrekking tot de noodzakelijke restauratie van de 'schelpengrot', die toegang geeft tot de tuin van het hotel, werd gedacht aan het sluiten van een renteloze lening. Over de in de keldergewelven van de banketfabriek van de fa. Kreijenbroek ontdekte fresco's deelde de voorzitter mee dat het in de bedoeling ligt iemand uit Italië te laten komen om te adviseren over de restauratie hiervan.

Hogere contributie

Het voorstel om de contributie voor nieuwe donateurs te stellen op ten minste vijf gulden, werd aangenomen. Ook de contributie van de huidige donateurs werd op vijf gulden gebracht en niet – zoals aanvankelijk de bedoeling was – op drie gulden. Hoe broodnodig die contributieverhoging wel was, bleek uit hetgeen de voorzitter meedeelde over het tekort van de stichting. Dit tekort bedroeg veertig mille, maar dankzij de steun van de stedelijke industrie kon het belangrijk worden verlaagd. Tijdens de rondvraag kwam de situatie op het Hagepoortplein ter sprake. Door de afbraak van de oude scholen is daar een ruime parkeergelegenheid ontstaan, hetgeen met zich meebrengt dat het pompstation verplaatst kan worden.

In de vacature ontstaan door het periodiek aftreden van de heer Numans, werd de heer J.M. Germans benoemd. Voorzitter werd de heer P. Dullaert. De secretaris, jhr. mr. M.W.C. de Jonge, dankte de scheidende voorzitter voor zijn bezielende leiding in een periode van belangrijke restauraties. Dit dankwoord werd met applaus onderstreept. De heer Numans delegerde een belangrijk deel van de hem toegezwaaide lof aan de secretaris en de overige bestuursleden. Na de koffiepauze

hield de directrice van het Stedelijk Museum, mevrouw M.M. Doornink-Hoogenraad, een boeiende causerie over de 'De Proostdij te Zutphen'.

Straatnamen van verzetshelden?

29 juni 1965 – De heer Gies (PvdA) deed in de raadsvergadering van maandagavond de suggestie om in de nieuwe wijken ook straten te vernoemen naar verzetshelden. Hij achtte dit vooral voor de jeugd van belang, althans belangrijker dan dat men een Tjerk Hiddesstraat kende, genoemd naar – zoals hem bij navorsingen was gebleken – de een of andere vlootvoogd uit de tijd van Michiel Adriaanszoon de Ruyter. Wethouder Albers zegde toe, dat B&W in de toekomst met deze suggestie rekening zouden houden.

De straatnaamdiscussie werd op gang gebracht door de heer Koning (CPN), die met betrekking tot de voorgestelde naamgeving op het industrieterrein meer aardrijkskundige logica bepleitte. Op school leerde men de namen Estland, Letland en Litauen. Dan moest men in het stratenplan ook die volgorde aanhouden, vond hij.

De voorzitter wierp tegen dat een dergelijk systeem moeilijk consequent door te voeren was, want dan zou de IJslanstraat zo'n beetje in de IJssel terecht moeten komen. Door de heer Gies werd ook gewezen op de wenselijkheid straten te noemen naar personen die zich voor de stad verdienstelijk hadden gemaakt. Hij dacht met betrekking tot het onderhavige voorstel meteen aan wijlen wethouder Van Veen, die een belangrijk aandeel had in de totstandkoming van het industrieterrein. ●

(De rubriek 'Zutphen vijftig jaar geleden' bestaat uit veelal ingekorte artikelen die destijds in de *Zutphensche Courant* hebben gestaan.)